

ISSN 2148-7286

DOI 10.15805/addicta.2014.1.2.R007

Copyright © 2014 Türkiye Yeşilay Cemiyeti • addicta.com.tr

Addicta: The Turkish Journal on Addictions • Güz 2014 • 1(2) • 123-125

Başvuru | 12 Kasım 2014

Kabul | 9 Aralık 2014

OnlineFirst | 15 Ocak 2015

Review

Uyuşturucu Madde Politikalarının Gelişimi Drug Policy and its Development

Elif Sema Ünal^a

Overdose Türkiye

F. Cengiz Erdinç

İstanbul, 2004, İletişim Yayınları, 415 sayfa.

Eser, dünyada ve Türkiye’de uyuşturucu maddelerin nasıl bulunduğunu, uyuşturucunun hangi maddelerden elde edildiğini, bu maddelerin nasıl yayılma gösterdiğini, madde kullanıma yönelik izlenen politikaları; uyuşturucu madde kaçakçılığının nasıl ve kimler tarafından gerçekleştirildiğini; uyuşturucu madde ticaretinin görülmeyen, bilinmeyen yönlerini ele alan çok boyutlu bir çalışmadır. 2004 yılında yayımlanan İletişim Yayınları tarafından yayımlanan eser, Türkçe alanyazında uyuşturucu maddelerin gelişimini, trafiğini ve madde kullanımına yönelik politikaları kapsamlı ve bir arada ele alan ilk çalışmalar arasındadır.

Uyuşturucu maddeler konusu bütün dünyada uzun süre görmezden gelinmiştir. Cengiz Erdinç’in “Overdose Türkiye” adlı kitabı, bu görmezden gelmenin tarihini de ciddiyetle ve hassasiyetle işlemektedir

Eserde uyuşturucu maddelerin nasıl oluştuğu dünya tarihinden örneklerle izah edilmektedir. Örneğin 1840’lı yıllarda Almanya’daki laboratuvarlarda morfin bulunmuş 1898 yılında da neşe ve enerji veren (HEROİCH) yani eroin keşfedilmiştir. Pek çok hususta olduğu gibi önce askerî amaçlar için kullanım, eserde

^a İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Hizmetler Bölümü’nde yüksek lisans öğrencisidir. Elektronik posta: elifsema_karabag@hotmail.com

eroinin yaygınlaşmasının müsebbibi olarak sunulmaktadır. Bağımlılık yapıcı etkilerinden dolayı afyonun, morfinin ve eroinin üretilmesinde, kullanımında ve ticaretinde yasal düzenlemelerin devreye sokulması yönünde çeşitli uluslararası konferanslar tertip edilmeye başlanmıştır.

Eroinin Osmanlı'ya girişi de ele alınan eserde eroinin İstanbul'a girişinde işgal güçlerinin askerlerinin ve denizcilerinin rol oynadığı ifade edilmektedir. Maddenin yaygınlaşmasında önemli bir unsur olarak bir de Ekim Devrimi'nden kaçarak İstanbul'a yerleşen Rus aristokrasisi gösterilmektedir. İşgal yıllarında Kadıköy'de, Moda'da, Pera'da, Galata'da, Tophane'de birçok Rus barı açılmış, bu barlarda eğlencelerde uyuşturucu yaygınlaşmıştır.

Cumhuriyet'in kurulduğu dönemde ise İstanbul'da üç eroin fabrikası kurulduğu ifade edilmektedir. Yabancı yatırımın yaygınlaşmaya başladığı 1929 krizi sonrasında afyon ticarethaneleri kurulmuş ve bu kiraathaneler devletin en önemli gelir kaynağı arasında görülmüştür. Eserde bu tarihi süreç içerisinde madde kullanımına yönelik tıbbi refleksler ve gelişmeler de ele alınmaktadır. Mazhar Osman'ın maddenin yarattığı bağımlılıkları teşhis etmesi, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde yatan madde bağımlısı hastalara yönelik teşhis ve tedavi yöntemleri de eserde detaylıca ele alınmaktadır. Tabii bu ilk tedavi ve önleme çalışmalarına yönelik eleştiriler de eserde yer almaktadır. Mazhar Osman'ın "akla mülayim" bulduğu yöntemleri kullanması yazar tarafından doğru bulunmamaktadır. Örneğin bağımlıların üremesini engelleyebilmek için onları kısırlaştırılması, beton tedavisi denilen eroinin bir anda kesilmesiyle uygulanan tedavi gibi hususlar eleştirilmektedir.

Eserin ilerleyen bölümlerinde madde kullanımına yönelik politikaların gelişimi hikâyeleştirilerek aktarılmaktadır. İsmet İnönü'nün Başbakan olduğu 1932 yılında çeşitli uluslararası temaslar neticesinde uyuşturucu ticaretine yönelik önleyici tedbirlere yine dönemin bürokratlarının ve milletvekillerinin ülke ekonomisinin madde kaçakçılığından gelen gelire bağlı olduğu gerekçesiyle karşı çıktığı anlatılmaktadır. Maddenin Türkiye içerisindeki serüveni, eserin ilerleyen bölümlerinde siyaset, kamu kurumları (emniyet, istihbarat, ordu vs.), mafya sarmalında ele alınmaktadır. 1990 sonrası gelişmeler ele alınırken artık medyaya yansımış önemli olayların ve kişilerin hikâyeleri de eserin önemli bir kısmını oluşturmaya başlamaktadır.

Eserin bir bölümünde ise bağımlılığa yönelik tedavi yöntemlerinin dünyadaki ve Türkiye'deki tarihsel gelişimi ele alınmıştır. Sonuç olarak bu eser eroin bağlamında uyuşturucu maddelerin tarihini, uyuşturucu ticaretinin yarattığı yıkımları ve devlet politikalarının gelişimini ve yaşanan kırılmaları ortaya koymuştur. Yazıldığı dönem itibariyle çok da dile getirilmeyen/getirilemeyen uyuşturucu madde eksenli girift ilişkilere değinen eser bugünü anlamak ve gerek uyuşturucu maddelerin gerekse de bağımlılık olgusunun ulaştığı noktayı görmek açısından önemini korumaktadır.